

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
КАФЕДРА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

ПОГОДЖЕНО

Начальник Департаменту
карного розшуку
Національної поліції України
генерал поліції третього рангу

_____ о/п **Вадим ДЗЮБИНСЬКИЙ**

27.11.2024

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Львівського
державного університету
внутрішніх справ
полковник поліції

_____ о/п **Дмитро ШВЕЦЬ**

27.11.2024

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
У ПОСАДІ ОПЕРУПОВНОВАЖЕНОГО КАРНОГО РОЗШУКУ
ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

Назва освітньо-професійної програми
Рівень вищої освіти
Код та назва галузі знань
Код та назва спеціальності
Вид навчальної дисципліни
Мова викладання

Правоохоронна діяльність
перший (бакалаврський)
26 Цивільна безпека
262 Правоохоронна діяльність
обов'язкова
українська

Львів
2024

Розробники програми стажування:

Андрій БАБ'ЯК – завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності Навчально-наукового інституту з підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук, доцент;

Святослав ПОЛЯК – викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності Навчально-наукового інституту з підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ доктор філософії у галузі знань «Право».

Розглянуто на засіданні кафедри оперативно-розшукової діяльності ННПФПКП Львівського державного університету внутрішніх справ (протокол від 07.11.2024 року № 4).

Розглянуто на засіданні Науково-методичної ради Львівського державного університету внутрішніх справ (протокол від 22.11.2024 року № 5).

Розглянуто на засіданні Вченої ради Львівського державного університету внутрішніх справ (протокол від 27.11.2024 року № 9).

Програма навчальної практики у посаді оперуповноваженого карного розшуку та методичні рекомендації щодо її проведення для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 26 «Цивільна безпека», спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» навчально-наукового інституту з підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ. Укладачі: Андрій БАБ'ЯК, Святослав ПОЛЯК. Львів: ЛьвДУВС, 2024. 65 с.

© Баб'як А., Поляк С., 2024

© Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна практика здобувачів вищої освіти є складовою частиною підготовки фахівців, обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки «бакалаврів» за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність».

Навчальна практика організовується і проводиться для здобувачів вищої освіти других курсів у посадах оперуповноважених.

Під час практичної підготовки працівниками органів (підрозділів) поліції, установ Експертної служби МВС, державних органів, ЗВО МВС – Львівського державного університету внутрішніх справ (далі – ЛьвДУВС), які забезпечують її проведення, організовується вивчення ділових, моральних та особистісних якостей здобувачів з метою організації їх подальшого навчання, прогнозування їх здатності до виконання завдань майбутньої професійної діяльності.

Навчальна практика у посаді відповідно до спеціалізації курсантами проводиться відповідно до Законів України: «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про Національну поліцію», згідно з Порядком проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, затвердженим наказом МВС України від 18.09.2024 № 634.

Метою навчальної практики є набуття, закріплення і вдосконалення отриманих здобувачами вищої освіти теоретичних знань, формування у них професійних умінь та навичок для виконання майбутніх функціональних обов'язків поліцейського, виховання потреби систематичного поновлення своїх знань та творчого застосування їх у практичній діяльності.

Завданнями навчальної практики є:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з напрямками роботи оперуповноважених в реальних умовах;
- систематизувати, поглибити та закріпити теоретичні знання, отримані здобувачами вищої освіти під час навчання з метою всебічного їх використання у процесі практичної діяльності оперуповноважених;
- закріпити та виробити практичні навички і вміння до самостійного виконання службових обов'язків у посаді оперуповноважених;
- розвинути ділові та моральні якості у здобувачів вищої освіти з метою вирішення питання щодо їх найбільш доцільного використання у практичній роботі.

2. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ МАЮТЬ НАБУТИ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1. На основі теоретичних знань та практичних навичок курсант має навчитися здійснювати свою діяльність за лінійним і територіальним принципами, на підставі поєднання єдиноначальності у вирішенні питань, пов'язаних з оперативно-службовою діяльністю, перспективного та поточного планування, з урахуванням особистої відповідальності кожного працівника за стан справ на дорученій ділянці роботи та виконання конкретних завдань.

1.1. Курсант повинен удосконалити (набути) загальні компетентності:

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність працювати в команді; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

1.2. Курсант повинен удосконалити (набути) спеціальні компетентності: усвідомлення функцій держави у сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій; здатність здійснювати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності; здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ; здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел; здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації; здатність у межах своєї компетенції забезпечувати законність

та правопорядок, безпеку особи та суспільства, протидіяти нелегальній (незаконній) міграції, тероризму та торгівлі людьми, незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів; здатність у межах своєї компетенції ефективно забезпечувати публічну (громадську) безпеку та порядок, у тому числі під час масових правопорушень, запобігати та протидіяти домашньому насильству; здатність ефективно застосовувати сучасну техніку та інформаційні технології, використовувати технічні засоби, спеціалізовані інформаційно-пошукові системи, бази та банки даних, а також відповідне програмне забезпечення для захисту прав і свобод людини, власності, суспільних відносин від протиправних посягань; здатність надавати правоохоронні послуги; здатність до аналізу та оцінки причин, умов та факторів, що впливають на вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень; здатність визначати особу правопорушника, аналізувати кількісні та якісні показники злочинності; здатність забезпечувати відповідно до посадових обов'язків охорону об'єктів державної власності, державну охорону органів державної влади України та безпеку взятих під захист осіб, охорону фізичних осіб та об'єктів приватної і комунальної власності; здатність застосовувати криміналістичну техніку, оперативно-технічні засоби, у тому числі при проведенні оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій; здатність правомірно застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю, тактичні прийоми з дотриманням стандартів особистої безпеки, а також надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу; здатність здійснювати контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система; здатність забезпечувати кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку держави, об'єктів критичної інфраструктури; здатність забезпечувати охорону державної таємниці та працювати з носіями інформації з обмеженим доступом; здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення правопорушення; здатність здійснювати взаємодію з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони, у тому числі при усуненні потенційних та реальних загроз державному суверенітету та територіальній цілісності держави.

2. Ознайомитися з організацією та координацією діяльності оперуповноваженого КР, а саме:

2.1. Курсант повинен набути робочі навички:

розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності; організувати культурний

діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності; збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її; формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки; розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, вільно спілкуватися українською та іноземною мовами усно і письмово у соціальній і професійній сферах; розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності; здійснювати координацію діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також комунікацію з фізичними та юридичними особами з метою своєчасного реагування на кримінальні правопорушення, адміністративні правопорушення та події; здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин; формування та реалізації державної політики у сферах кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів та інформації, криптографічного та технічного захисту інформації, електронних комунікацій, користування радіочастотним ресурсом України, поштового зв'язку спеціального призначення, урядового фельд'єгерського зв'язку; виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки; знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи; адаптуватися і ефективно діяти за звичних умов правоохоронної діяльності та за умов ускладнення оперативної обстановки; знати і розуміти відповідні вимоги законодавства, грамотно оформлювати процесуальні документи, що використовуються під час провадження у справах про адміністративні правопорушення, здійснювати превентивні та примусові поліцейські заходи, а також кваліфікацію адміністративних та кримінальних правопорушень; здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності; працювати автономно та в команді виконуючи посадові обов'язки та під час розв'язання складних спеціалізованих задач правоохоронної діяльності; застосовувати заходи, спрямовані на усунення загрози життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального правопорушення чи адміністративного правопорушення; використовувати основні методи та засоби забезпечення правопорядку в державі, дотримуватись прав і свобод людини і громадянина, попередження та припинення нелегальної (незаконної) міграції та інших загроз національній безпеці держави (кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку, тощо); застосовувати штатне озброєння підрозділу (вогнепальну зброю, спеціальні засоби, засоби фізичної сили); інформаційні системи, інформаційні технології, технології захисту даних, методи обробки, накопичення та оцінювання інформації, інформаційно-аналітичної роботи,

бази даних (в тому числі міжвідомчі та міжнародні), оперативні та оперативно-технічні засоби, здійснення оперативно розшукової діяльності; вміти застосовувати процедури надання домедичної допомоги; підтримувати, встановлені на законодавчому рівні умови дотримання дозвільної системи; організовувати заходи щодо режиму секретності та захисту інформації; вміти оцінювати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток обстановки, дій правопорушників та противників, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

2.2. Курсант повинен брати активну участь:

– разом з наставником у чергуваннях в складі слідчо-оперативної групи, у виїздах на місця скоєння кримінальних правопорушень і проведенні негласних слідчих (розшукових) дій;

– у плануванні і проведенні першочергових і наступних негласних слідчих (розшукових) дій щодо протидії кримінальним правопорушенням;

– у порядку взаємодії й обміну інформацією між оперативними підрозділами кримінальної поліції, у підготовці і направленні орієнтувань в інші підрозділи Національної поліції;

– у взаємодії оперуповноважених відповідного оперативного підрозділу зі слідчими поліції, прокурорами, слідчим суддею;

– у складанні необхідних документів з виконання окремого доручення слідчого щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій;

– в ознайомленні з порядком взаємодії працівників відповідного оперативного підрозділу з працівниками науково-дослідного експертно-криміналістичного центру, взяти участь у складанні відповідних документів;

– в ознайомленні з порядком взаємодії оперуповноваженого відповідного оперативного підрозділу з інспекторами поліції;

– у вивченні матеріалів про нерозкриті кримінальні правопорушення на території обслуговування (відповідно до функціональних обов'язків). Здійснити за відповідним дорученням комплекс негласних слідчих (розшукових) дій, направлених на викриття, попередження та припинення кримінальних правопорушень;

– у заведенні оперативно-розшукових справ, направленні відповідних облікових матеріалів до інформаційних підрозділів, підрозділів кримінального аналізу в областях;

– у заведенні справ наглядового провадження, розробці та складанні необхідних службових документів.

3. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ОСІБ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ, ПРОВЕДЕННІ ТА ПРОХОДЖЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Учасниками процесу організації та проведення навчальної практики є:

– керівництво ЗВО – ректорат ЛьвДУВС, керівництво навчально-наукового інституту з підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції (далі – ННПФПКП) ЛьвДУВС;

– керівники навчальної практики від ЗВО – науково-педагогічний склад кафедри оперативно-розшукової діяльності ННПФПКП та інших кафедр, які залучаються до організації та проведення навчальної практики;

– керівники територіальних підрозділів поліції, підрозділів, у яких курсанти проходять навчальну практику, та безпосередні керівники навчальної практики від територіальних підрозділів поліції.

На весь період проведення навчальної практики наказом ректора ЛьвДУВС призначаються керівники практики з числа досвідчених осіб науково-педагогічного складу кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету, а також інших кафедр ЛьвДУВС, у разі необхідності.

Організацію проведення навчальної практики, контроль за її проходженням здійснюють ректорат ЛьвДУВС, керівництво ННПФПКП та керівники територіальних підрозділів поліції, у розпорядження яких направлені курсанти.

Ректорат ЛьвДУВС, керівництво ННПФПКП забезпечує:

1) своєчасне прибуття курсантів для проходження практичної підготовки до територіальних підрозділів поліції та призначення керівників навчальної практики;

2) розробку навчально-методичного забезпечення матеріалів для навчальної практики, методичних рекомендацій та програм навчальної практики для курсантів;

3) завчасне інформування (не пізніше ніж за місяць до початку навчальної практики) територіальних підрозділів поліції про терміни проведення навчальної практики та кількісний склад курсантів, направлення переліку питань для проведення вхідного/вихідного контролю знань;

4) проведення інструктажів із курсантами-практикантами;

5) надання курсантам програми навчальної практики, методичних рекомендацій щодо організації практики в територіальних підрозділах поліції;

6) проведення необхідних організаційних заходів перед виїздом курсантів на навчальну практику та здійснення контролю за прибуттям практикантів до територіальних підрозділів поліції для її проходження;

7) ознайомлення практикантів із системою інформування про хід практичної підготовки та забезпечення контролю за виконанням ними планів навчальної практики, веденням щоденників стажування, дотриманням

визначеного розпорядку дня, своєчасністю підготовки ними необхідної звітної документації.

Керівники навчальної практики від ЛьвДУВС:

1) здійснюють контроль за організацією навчальної практики курсантів в територіальних підрозділах поліції та мають право отримувати витяги з наказів про її організацію;

2) ознайомлюються з *планами* навчальної практики, змістом *щоденників* і надають рекомендації щодо внесення змін і доповнень відповідно до Програми;

3) мають право виявляти і вживати заходів для усунення недоліків в організації навчальної практики та вносити пропозиції керівництву територіальних підрозділів поліції щодо їх усунення;

4) мають право вивчати умови організації та проведення навчальної практики курсантів, бути присутніми під час проведення інструктажів та доведення заходів безпеки, спостерігати за виконанням ними практичних заходів;

5) можуть брати участь у підведенні підсумків несення служби (виконання практичних заходів) курсантами;

б) мають право вносити пропозиції керівництву відповідних територіальних підрозділів поліції щодо заохочення керівників навчальної практики з числа працівників територіальних підрозділів поліції;

7) мають право отримувати інформацію у відповідних територіальних підрозділах поліції про роботу курсантів у регіоні.

Керівники територіальних підрозділів поліції, куди скеровані курсанти на навчальну практику:

1) призначають наказом безпосередніх керівників навчальної практики з числа осіб, рекомендованих керівництвом підрозділу поліції, у якому планується проведення навчальної практики. Цим же наказом закріплюють практикантів за керівниками навчальної практики. Копію наказу в *семиденний* термін направляють до ЛьвДУВС;

2) забезпечують своєчасне інформування керівників підрозділів, до яких курсанти розподілені для проходження практики, про її терміни, мету та порядок організації і проведення;

3) організують своєчасне оформлення і видачу курсантам на період практики вкладишів до службового посвідчення, що підтверджують виконання обов'язків на конкретній посаді (додаток 2);

4) організують проведення вхідного/вихідного контролю знань практикантів до початку практичної підготовки та перед його захистом згідно з питаннями, що розроблені ЗВО, та відповідно до вимог програм навчальної практики і функціональних обов'язків за посадою, на якій навчальна практика проводиться;

5) здійснюють постійний контроль за організацією та проведенням навчальної практики, можуть готувати пропозиції щодо його вдосконалення; підводять підсумки та аналізують результати навчальної практики з обов'язковим виставленням загальної оцінки. Копії підсумкових матеріалів

направляють до ЛьвДУВС;

б) вживають заходів щодо забезпечення належних умов праці та побуту курсантів під час проходження навчальної практики;

7) припиняють проходження навчальної практики та відправляють курсантів до ЛьвДУВС (із письмовим повідомленням) у разі систематичного невиконання ним плану, недбалого ставлення до виконання службових обов'язків або грубого порушення службової дисципліни.

Керівники оперативних підрозділів, у яких курсанти проходять стажування, зобов'язані:

1) забезпечити створення належних умов для виконання програм, планів навчальної практики у повному обсязі та контроль за їх реалізацією;

2) призначити керівників практики з числа найбільш підготовлених працівників, які мають відповідну кваліфікацію (не нижче посади старшого оперуповноваженого), достатній практичний досвід роботи, високі ділові та моральні якості;

3) представити курсантів особовому складу підрозділу, роз'яснити їх правовий статус;

4) провести інструктажі з практикантами, ознайомити їх з оперативною обстановкою, завданнями і функціями оперативного підрозділу, його структурою, внутрішнім розпорядком, заходами особистої безпеки та правилами безпеки праці, умовами використання і застосування спецзасобів тощо;

5) забезпечити курсантів робочими місцями, службовими бланками, літературою тощо;

б) передбачати під час формування розпорядку робочого дня курсантів час для роботи з нормативно-правовими актами (2–3 години на тиждень);

7) щотижнево розглядати питання організації та проведення навчальної практики на оперативних нарадах, надавати їм допомогу у виконанні завдань, передбачених програмою навчальної практики, готувати пропозиції щодо її вдосконалення;

8) контролювати виконання вимог програми навчальної практики курсантів, планів навчальної практики у повному обсязі;

9) погоджувати та надавати на затвердження керівництву відповідного територіального підрозділу поліції звіти про підсумки навчальної практики (копію звіту після затвердження надсилати до ЛьвДУВС);

10) затверджувати відгуки-характеристики курсантів-практикантів;

11) розробляти, погодивши з керівництвом територіальних підрозділів поліції, розпорядок дня курсантів, які проходять навчальну практику.

Керівники навчальної практики від територіального підрозділу поліції зобов'язані:

1) ознайомити практикантів з оперативною обстановкою на дільниці (об'єкті, у регіоні), характером і особливостями роботи;

2) надавати допомогу у виконанні завдань передбачених програмою навчальної практики та індивідуального плану навчальної практики, водночас проводити роботу, спрямовану на формування у практикантів навичок і умінь,

що необхідні для успішного виконання завдань, що стоять перед підрозділами кримінальної поліції;

3) вести щоденний облік та давати оцінку роботі практиканта;

4) вивчати рівень підготовки, ділові та моральні якості курсантів, їх ставлення до виконання поставлених завдань;

5) узагальнювати підсумки навчальної практики та подавати звіти на погодження відповідним керівникам територіальних підрозділів поліції;

6) скласти відгуки-характеристики на практикантів, затверджувати їх у керівництва територіальних підрозділів поліції (не пізніше ніж за три дні до закінчення навчальної практики).

Керівник навчальної практики від територіального підрозділу особисто відповідає за дії курсанта під час навчальної практики у робочий час.

Керівник навчальної практики від територіального підрозділу не несе відповідальності за дії (поведінку) курсанта у неробочий час, вихідні та святкові дні (поза службою).

Обов'язки науково-педагогічних працівників – керівників навчальної практики:

1) проводити інструктажі з працівниками територіальних підрозділів поліції – безпосередніми керівниками стажування та керівниками територіальних підрозділів поліції;

2) здійснювати контроль за виконанням курсантами програми та індивідуальних планів навчальної практики, веденням щоденника;

3) надавати курсантам необхідну методичну допомогу під час навчальної практики.

Науково-педагогічний працівник, як керівник стажування, не несе відповідальності за вчинення курсантом під час проходження стажування дисциплінарного проступку, адміністративного або кримінального правопорушення.

Права науково-педагогічних працівників – керівників навчальної практики:

1) ознайомлюватися з планом навчальної практики;

2) подавати пропозиції щодо усунення недоліків в організації і проведенні навчальної практики;

3) вносити пропозиції щодо заохочення керівників навчальної практики з числа працівників територіальних підрозділів поліції;

4) бути присутніми та брати участь в обговоренні результатів роботи, пов'язаної з виконанням програми навчальної практики курсантів.

Курсанти-практиканти зобов'язані:

1) своєчасно прибути для проходження навчальної практики до відповідного територіального підрозділу поліції;

2) виконувати передбачені програмою навчальної практики завдання у визначені терміни та скласти індивідуальний план роботи, який затвердити у завідувача кафедри ОРД;

3) дотримуватись заходів особистої безпеки, правил охорони праці,

техніки безпеки, встановленого розпорядку дня;

4) під час навчальної практики чітко планувати свою роботу, ретельно та якісно проводити кожний із заходів, сумлінно виконувати службові доручення, щоденно вести облік здійснених заходів, про що робити відмітки у щоденнику навчальної практики, бути дисциплінованим, мати зразковий зовнішній вигляд;

5) ознайомлюватися з нормативно-правовими актами, інструкціями, оглядами, методичними та аналітичними документами, що стосуються діяльності територіальних підрозділів поліції, формами і методами роботи працівників. Засвоїти функціональні обов'язки за посадою;

б) виконувати розпорядок дня, встановлений у підрозділі за місцем стажування, дотримуватися дисципліни та законності;

7) вести щоденник, щоденно звітувати безпосередньому керівникові навчальної практики від територіального підрозділу поліції про виконану роботу;

8) систематично підтримувати зв'язок із керівником навчальної практики з числа науково-педагогічного складу ЛьвДУВС, повідомляти про недоліки в організації навчальної практики;

9) відвідувати заняття зі службової та спеціальної підготовки;

10) підготувати звіт про навчальної практики за встановленою формою та подати його на погодження та затвердження. Оформити інші документи, які необхідно подати до захисту навчальної практики.

Курсанти-практиканти мають право:

1) ознайомлюватися з усіма службовими документами в обсязі завдань, визначених програмою навчальної практики та індивідуальними навчальної практики;

2) підписувати від свого імені підготовлені за дорученням безпосереднього керівника навчальної практики документи;

3) за згодою безпосереднього керівника навчальної практики користуватися технічними та іншими засобами, наявними у відповідному територіальному підрозділі поліції;

4) надавати пропозиції керівництву територіальних підрозділів поліції та університету щодо вдосконалення організації та проведення навчальної практики, а також діяльності практичних підрозділів;

5) повідомляти керівництво ЗВО у випадках порушень вимог законодавства України, нормативно-правових актів МВС та МОН, цього Положення з боку керівництва територіальних підрозділів поліції за місцем проходження навчальної практики.

Суворо забороняється залучати курсантів до виконання завдань, не передбачених цією Програмою, а також переміщати їх з одного підрозділу до іншого без погодження з ректоратом ЛьвДУВС.

4. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Під час проходження навчальної практики здобувачі вищої освіти керуються основними нормативно-правовими актами, які викладені нижче та настановами керівника навчальної практики.

Витяги із нормативно-правових актів

Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року

Стаття 1. Національна поліція України

1. Національна поліція України (далі – поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

2. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.

Стаття 2. Завдання поліції

1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидії злочинності;
- 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Стаття 18. Основні обов'язки поліцейського

1. Поліцейський зобов'язаний:

- 1) неухильно дотримуватися положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського;
- 2) професійно виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва;
- 3) поважати і не порушувати прав і свобод людини;
- 4) надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я;
- 5) зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків;
- 6) інформувати безпосереднього керівника про обставини, що

унемоżliвлюють його подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді.

2. Поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції.

3. Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук.

4. Додаткові обов'язки, пов'язані з проходженням поліцейським служби в поліції, можуть бути покладені на нього виключно законом.

Стаття 23. Основні повноваження поліції

1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань:

1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;

2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;

4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;

5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;

5-1) здійснює екстрені комунікації за телефонним номером 102, оброблення та використання інформації, переданої поліції постачальниками електронних комунікаційних мереж та/або послуг у випадках та порядку, передбачених Законом України "Про електронні комунікації";

б) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;

7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання або від виконання обов'язків, визначених законом для суб'єктів пробації, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом;

8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;

9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих

осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;

10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;

11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;

13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;

14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;

15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом; здійснює відбір біологічного матеріалу осіб та встановлює його генетичні ознаки (геномну інформацію) у випадках, передбачених законодавством;

16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;

17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

18) вживає заходів для запобігання та припинення домашнього насильства;

19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;

20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності, а також об'єктів критичної інфраструктури, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, у тому числі за

наявністю договорів страхування відповідальності осіб, які мають у власності чи іншому законному володінні/користуванні зброю, за шкоду, яку може бути заподіяно третій особі внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї, укладених за класом страхування 13, визначеним статтею 4 Закону України "Про страхування";

22) здійснює у визначеному законом порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин;

23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення;

24) бере участь відповідно до повноважень у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх введення на всій території України або в окремій місцевості;

24-1) здійснює у визначеному законом порядку протидію злочинним посяганням на об'єкти критичної інфраструктури, які загрожують безпеці громадян і порушують функціонування систем життєзабезпечення; захист об'єктів критичної інфраструктури, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань у кіберпросторі, здійснює заходи із запобігання, виявлення, припинення та розкриття кіберзлочинів проти об'єктів критичної інфраструктури;

25) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України;

26) здійснює оперативно-розшукову діяльність відповідно до закону;

27) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), здійснює привід осіб за рішенням тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, а також вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю державних виконавців, приватних виконавців та інших осіб, які беруть участь у вчиненні виконавчих дій, представників уповноважених органів з питань пробації під час відвідування суб'єктів пробації, здійснює привід у виконавчому провадженні, а також суб'єктів пробації, що ухиляються від прибуття за викликом уповноваженого органу з питань пробації, здійснює розшук боржника чи дитини у виконавчому провадженні у випадках, передбачених законом або рішенням суду.

Залучення для проведення виконавчих дій працівників поліції здійснюється за вмотивованою постановою виконавця, яка надсилається керівнику територіального органу поліції за місцем проведення відповідної виконавчої дії. Відмова у залученні поліції для проведення виконавчих дій допускається лише з підстав залучення особового складу даного територіального органу поліції до припинення групового порушення

громадської безпеки і порядку чи масових заворушень, а також для подолання наслідків масштабних аварій чи інших масштабних надзвичайних ситуацій;

28) забезпечує інформування Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, про хід досудового розслідування, вжиття заходів для розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, для внесення даних до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

29) виявляє транспортні засоби особистого користування, тимчасово ввезені на митну територію України громадянами більш як на 30 діб та не зареєстровані в Україні у встановлені законодавством строки;

30) вживає заходів для виявлення неправомірного керування транспортними засобами, щодо яких порушено обмеження, встановлені Митним кодексом України, а саме: порушено строки їх тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту; транспортні засоби використовуються для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні; транспортні засоби передано у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили їх на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту, а також заходів для виявлення неправомірного розкомплектування таких транспортних засобів.

31) на підставі відповідної постанови Уповноваженого із захисту державної мови вживає заходів у межах компетенції для забезпечення здійснення Уповноваженим із захисту державної мови своїх повноважень, передбачених Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної".

Залучення поліцейських здійснюється за вмотивованим зверненням Уповноваженого із захисту державної мови, в якому має зазначатися, які саме дії пропонується вчинити поліцейським. Таке звернення надсилається керівнику територіального органу поліції за місцем вчинення визначених у зверненні дій.

32) забезпечує проведення спільних з органом регулювання у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра заходів з метою встановлення та притягнення до відповідальності власників радіообладнання будь-якого призначення, експлуатація якого заборонена в Україні або яке експлуатується без визначеного законодавством радіочастотного присвоєння, припинення порушень законодавства у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра, у порядку взаємодії, який затверджується спільними нормативно-правовими актами.

33) у межах своєї компетенції здійснюють нагляд за дотриманням порядку виходу домашніх тварин (собак) у громадських місцях, за дотриманням вимог у сфері захисту тварин від жорстокого поводження та вживають відповідних заходів у разі порушення законодавства у цій сфері;

34) здійснює у взаємодії зі Збройними Силами України, Національною гвардією України, Державною прикордонною службою України, Державною спеціальною службою транспорту, Службою безпеки України боротьбу з

диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;

35) сприяє Державній прикордонній службі України у виявленні каналів незаконного перетинання державного кордону, переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та разом із відповідними правоохоронними органами ліквідує такі канали;

36) за письмовим запитом в установленому законом порядку безоплатно одержує від державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб державної форми власності інформацію, необхідну для виконання визначених цим Законом завдань та повноважень поліції, у тому числі стосовно військовополонених, у вигляді та у формі, що зазначені в такому запиті. Суб'єкти, яким адресовано відповідний запит, зобов'язані протягом трьох днів, а в разі неможливості - не пізніше десятиденного строку з дня отримання запиту, надати відповідну інформацію або повідомити про причини, що перешкоджають її наданню.

37) здійснює конвоювання осіб, затриманих за підозрою в учиненні кримінального правопорушення, узятих під варту, обвинувачених або засуджених до позбавлення волі, а також охороняє їх у залі суду.

Перелік місцевих загальних судів, відповідних установ попереднього ув'язнення (крім гауптвахт) та ізоляторів тимчасового тримання, з/до яких поліцією здійснюється конвоювання таких осіб, визначається Міністром внутрішніх справ України;

38) у випадках, передбачених законом, утримує в ізоляторах тимчасового тримання осіб, затриманих за вчинення кримінальних або адміністративних правопорушень, осіб, стосовно яких як запобіжний захід застосовано тримання під вартою, осіб, підданих адміністративному арешту, а також обвинувачених і засуджених;

39) у межах визначеної законодавством компетенції здійснює розмінування, що має оперативний характер, у частині виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів, щодо яких є підстави вважати, що вони є предметами, знаряддями чи засобами вчинення адміністративних або кримінальних правопорушень;

40) організовує роботу з надання, позбавлення та підтвердження допуску поліцейських до проведення спеціальних вибухотехнічних робіт;

41) здійснює техніко-криміналістичне забезпечення огляду місця події, в тому числі пов'язаної з пожежами, та спеціальні вибухотехнічні роботи за фактами скоєння вибухів, надходження повідомлень про виявлення підозрілих вибухонебезпечних предметів, загрозу вибуху;

42) здійснює представництво та забезпечує виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції - Інтерполі та виступає як Національне центральне бюро Інтерполу;

43) здійснює співробітництво з Європейським поліцейським офісом

(Європолом) та діє як Національний контактний пункт між компетентними органами України та Європолом;

44) організовує взаємодію правоохоронних та інших державних органів України з Міжнародною організацією кримінальної поліції - Інтерполом, Європейським поліцейським офісом (Європолом), а також компетентними органами інших держав з питань, що належать до сфери діяльності Інтерполу та Європолу;

45) здійснює збирання біометричних даних осіб, у тому числі шляхом дактилоскопіювання, у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України;

46) здійснює адміністративний нагляд відповідно до закону;

47) використовує повітряні судна, безпілотні повітряні судна, транспортні засоби, що рухаються по поверхні води або під нею, у тому числі дистанційно керовані;

47-1) у разі перешкоджання працівникам Антимонопольного комітету України у виконанні ними повноважень, передбачених пунктами 4, 5 і 7 частини першої статті 7 Закону України "Про Антимонопольний комітет України", вживає заходів, передбачених цим Законом (у разі залучення);

48) вживає заходів для запобігання, виявлення та припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден над визначеною територією чи об'єктом із спеціальним режимом або над місцем здійснення спеціального поліцейського контролю, проведення операцій із припинення правопорушення;

49) оглядає у плановому порядку не частіше одного разу на рік за участю адміністрації підприємства, установи, організації об'єкти та приміщення, призначені для здійснення діяльності з культивування медичних конопель, з метою забезпечення контролю за дотриманням правил зберігання, культивування, обліку та поводження з ними.

ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ

Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу

1. Поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

2. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції. Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

3. Обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж

визначені законами України.

4. Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

5. Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

6. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції.

7. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Стаття 30. Види поліцейських заходів

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом.

2. Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом.

3. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

4. Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи

1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
- 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки,

відеозапису;

10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;

11) поліцейське піклування.

2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Стаття 32. Перевірка документів особи

1. Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у спосіб, який дає можливість поліцейському прочитати та зафіксувати дані, що містяться в документах, у таких випадках:

1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи, або самовільно залишила місце для утримання військовополонених;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;

3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

4) якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, об'єкти яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;

5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;

6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

2. У період дії воєнного стану та/або під час мобілізації (крім цільової) поліцейський має право вимагати в особи чоловічої статі віком від 18 до 60 років пред'явлення нею військово-облікового документа разом з документом, що посвідчує особу, у спосіб, який дає можливість поліцейському прочитати та зафіксувати дані, що містяться в документах.

Стаття 33. Опитування особи

1. Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

2. Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися

від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

3. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

Стаття 34. Поверхнева перевірка

1. Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

2. Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

3. Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

4. Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

5. Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

6. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

7. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 35. Зупинення транспортного засобу

1. Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

- 1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;
- 2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;
- 3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;
- 4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;
- 5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;
- 6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;
- 7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;
- 8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;
- 9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв;
- 10) якщо зупинка транспортного засобу, який зареєстрований в іншій країні, здійснюється з метою виявлення його передачі у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту;
- 11) якщо є наявна інформація, яка свідчить про те, що водій або пасажир транспортного засобу є особою, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених.

2. Поліцейський зобов'язаний зупиняти транспортні засоби у разі:

- 1) якщо є інформація, що свідчить про порушення власником транспортного засобу митних правил, виявлені митними органами відповідно до Митного кодексу України, а саме: порушення строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту іншого транспортного засобу особистого користування, використання такого транспортного засобу для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, розкомплектування чи передачу у володіння, користування або розпорядження такого транспортного засобу особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту;
- 2) якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб, який зареєстрований в іншій країні, не зареєстрований в Україні у встановлені законодавством строки чи перебуває на території України з порушенням строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту,

чи використовується для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, чи переданий у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту.

3. Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної у цій статті.

Стаття 36. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію

1. Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

2. Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей.

Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю

1. Поліція уповноважена затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами України.

2. Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання.

3. У випадках, визначених частиною другою цієї статті, поліцейські повинні негайно викликати медичних працівників до місця фактичного знаходження таких осіб, а також, за можливості, поінформувати членів сім'ї.

4. Поліцейський може тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування транспортного засобу для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя і здоров'я або на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі. На вимогу особи поліцейський зобов'язаний повідомити про причини застосування ним відповідних заходів.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється на підставах та в порядку, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення.

5. Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом

вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

б. Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає необхідності здійснювати такий захід.

Стаття 38. Проникнення до житла чи іншого володіння особи

1. Поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

1) рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;

2) безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення;

3) припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

2. Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

3. Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складається протокол.

Стаття 39. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ

1. Поліція в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України, може оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб – підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

2. Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

3. Поліція відповідно до порядку, визначеного Міністерством внутрішніх справ України, вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо

зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поводження з ними та правил їх використання, що загрожують публічній безпеці, до усунення таких порушень.

4. Поліція інформує відповідний орган Міністерства внутрішніх справ України в одноденний строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання і використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ.

Стаття 40. Застосування технічних приладів, технічних засобів та спеціалізованого програмного забезпечення

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань та здійснення повноважень, визначених законом, може застосовувати такі технічні прилади, технічні засоби та спеціалізоване програмне забезпечення:

1) фото- і відеотехніку, у тому числі техніку, що працює в автоматичному режимі, технічні прилади та технічні засоби з виявлення та/або фіксації правопорушень;

2) технічні прилади та технічні засоби з виявлення радіаційних, хімічних, біологічних та ядерних загроз;

3) безпілотні повітряні судна та спеціальні технічні засоби протидії їх застосуванню;

4) спеціальні технічні засоби перевірки на наявність стану алкогольного сп'яніння;

5) спеціалізоване програмне забезпечення для здійснення аналітичної обробки фото- і відеоінформації, у тому числі для встановлення осіб та номерних знаків транспортних засобів.

Технічні прилади та технічні засоби, передбачені пунктами 1 і 2 цієї частини, поліція може закріплювати на однострої, у/на безпілотних повітряних судах, службових транспортних засобах, судах чи інших плавучих засобах, у тому числі тих, що не мають кольорографічних схем, розпізнавальних знаків та написів, які свідчать про належність до поліції, а також монтувати/розміщувати їх по зовнішньому периметру доріг і будівель.

Поліція може використовувати інформацію, отриману за допомогою фото- і відеотехніки, технічних приладів та технічних засобів, що перебувають у чужому володінні.

2. Інформація про змонтовані/розміщені технічні прилади, технічні засоби повинна бути розміщена на видному місці.

3. Строки та порядок зберігання матеріалів фото- і кінозйомки, відеозапису встановлюються Міністерством внутрішніх справ України.

Стаття 41. Поліцейське піклування

1. Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

- 1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;
- 2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення;
- 3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;
- 4) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має наслідком щодо:

- 1) осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, - передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;
- 2) осіб, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, - передання відповідному закладу;
- 3) осіб, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті, - передання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

2. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

3. Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

4. Про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписується поліцейським і особою. Копія протоколу негайно під розпис вручається особі. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія – вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

5. Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції.

У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

6. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Стаття 42. Поліцейські заходи примусу

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу – це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;
- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боеприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;

10) пристрої, гранати, боеприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;

11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;

12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;

13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби;

14) засоби та/або пристрої, призначені для виявлення, припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, у тому числі для перехоплення сигналів дистанційного керування, пошкодження чи знищення таких суден та/або складових частин безпілотних авіаційних систем.

5. Під час дії воєнного стану, у разі необхідності відбиття нападу, що загрожує життю чи здоров'ю поліцейського або іншої особи, а також усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір поліцейському, поліцейський має право використати підручні засоби.

6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронежилетів та іншого спеціального екіпірування).

7. Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.

8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та вогнепальною зброєю встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

9. Під час дії воєнного стану поліцейський має право застосовувати заходи примусу, передбачені цією статтею стосовно осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, без врахування вимог та заборон, передбачених статтею 43, частинами четвертою та п'ятою статті 45, а також частиною дев'ятою статті 46 цього Закону.

10. Під час дії воєнного стану у разі застосування поліцейським заходу примусу передбаченого статтею 42 цього Закону стосовно осіб, які здійснюють агресію проти України, та завдання зазначеним особам тілесних ушкоджень, каліцтва, застосування вогнепальної зброї, за наявності можливості, з урахуванням подій на відповідній території, поліцейський усно або за допомогою засобів комунікаційного зв'язку повідомляє свого безпосереднього керівника, який у разі необхідності за можливості повідомляє центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

1. Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невиправданим або неможливим.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей - через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.

Стаття 44. Застосування фізичної сили

1. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

2. Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

Стаття 45. Застосування спеціальних засобів

1. Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом.

2. Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки у разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Загальні правила застосування спеціальних засобів:

- 1) кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:
 - а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;
 - б) під час затримання особи;
 - в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;

г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі і оточуючим;

г) проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;

2) гумові та пластикові кийки застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;

в) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

3) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

4) засоби примусової зупинки транспорту застосовуються для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;

5) пристрої, гранати, боеприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень застосовуються для:

а) затримання особи;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

б) електрошокові пристрої контактної та контактано-дистанційної дії застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського;

7) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби застосовуються для:

а) маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей;

8) пристрої, гранати та боеприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;

в) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

9) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:

а) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

б) відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;

в) примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;

г) затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

10) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, застосовуються для:

а) захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

б) відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;

в) затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

г) затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;

г) затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

д) подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;

е) знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

є) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

ж) відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей;

11) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовуються для:

а) забезпечення маскуванню дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи;

12) службовий собака застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;

г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського;

13) службовий кінь застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

14) засоби та/або пристрої, призначені для виявлення, припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, у тому числі для перехоплення сигналів дистанційного керування, пошкодження чи знищення таких суден та/або складових частин безпілотних авіаційних систем, застосовуються під час:

а) припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що такі судна використовуються для вчинення правопорушення або становлять загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського;

б) охорони визначеної території чи об'єкта із спеціальним режимом, об'єкта критичної інфраструктури або місця здійснення спеціального поліцейського контролю, а також у разі участі у здійсненні державної охорони органів державної влади та посадових осіб.

4. Поліції (поліцейському) заборонено:

1) наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шії, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;

2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;

3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;

4) застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10°C;

5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

б) застосовувати кайданки більше ніж 2 години безперервного використання або без послаблення їх тиску.

5. Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття

приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

6. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідного прокурора.

7. Допустимі параметри спеціальних засобів у частині їх фізичного, хімічного та іншого впливу на організм людини визначаються уповноваженими установами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

8. Правила зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів, що є на озброєнні поліції, визначаються нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України.

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або

поліцейського;

8) для примусового припинення польоту безпілотного повітряного судна, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що таке судно використовується для вчинення правопорушення або становить загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського, шляхом пошкодження чи знищення безпілотного повітряного судна та/або складових частин безпілотної авіаційної системи.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогнебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи

доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

Закон України **«Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 року** *(витяг)*

Стаття 1. Завдання оперативно-розшукової діяльності

Завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривною діяльністю спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави.

Стаття 2. Поняття оперативно-розшукової діяльності

Оперативно-розшукова діяльність – це система гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів.

Стаття 3. Правова основа оперативно-розшукової діяльності

Правову основу оперативно-розшукової діяльності становлять Конституція України, цей Закон, Кримінальний, Кримінальний процесуальний, Податковий та Митний кодекси України, закони України про прокуратуру, Національну поліцію, Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки України, Службу безпеки, Державну прикордонну службу України, Державну кримінально-виконавчу службу України, державну охорону органів державної влади України та посадових осіб, статус суддів, забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, державний захист працівників суду і правоохоронних органів, інші законодавчі акти та міжнародно-правові угоди і договори, учасником яких є Україна.

Стаття 4. Принципи оперативно-розшукової діяльності

Оперативно-розшукова діяльність ґрунтується на принципах верховенства права, законності, дотримання прав і свобод людини.

Стаття 6. Підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності

Підставами для проведення оперативно-розшукової діяльності є:

1) наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про:

- кримінальні правопорушення, що готуються;
- осіб, які готують вчинення кримінального правопорушення;
- осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання;

- осіб безвісно відсутніх;

- розвідувально-підривну діяльність спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб проти України;

- реальну загрозу життю, здоров'ю, житлу, майну працівників суду і правоохоронних органів у зв'язку з їх службовою діяльністю, а також осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, з метою створення необхідних умов для належного відправлення правосуддя; співробітників розвідувальних органів України у зв'язку із службовою діяльністю цих осіб, їх близьких родичів, а також осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей з метою належного здійснення розвідувальної діяльності;

2) запити повноважних державних органів, установ та організацій про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці і до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках, а також осіб, яким надається дозвіл на перебування без супроводу в контрольованих та стерильних зонах, зонах обмеженого доступу, що охороняються, та критичних частинах таких зон аеропортів;

2¹) необхідність перевірки осіб у зв'язку з призначенням на посади в розвідувальних органах України або залученням до конфіденційного співробітництва з такими органами, доступом осіб до розвідувальної таємниці;

3) випадки, передбачені статтею 17 Закону України "Про розвідку"

4) наявність узагальнених матеріалів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, отриманих в установленому законом порядку.

Зазначені підстави можуть міститися в заявах, повідомленнях громадян, посадових осіб, громадських організацій, медіа, у письмових дорученнях і постановках слідчого, вказівках прокурора, ухвалах слідчого судді, суду, матеріалах правоохоронних органів, у запитах і повідомленнях правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних

організацій, а також запитах повноважних державних органів, установ та організацій, визначених Кабінетом Міністрів України, про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці, до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках.

Забороняється приймати рішення про проведення оперативно-розшукових заходів при відсутності підстав, передбачених у цій статті.

Стаття 7. Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані:

1) у межах своїх повноважень відповідно до законів, що становлять правову основу оперативно-розшукової діяльності, вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення кримінальних правопорушень та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, здійснювати профілактику правопорушень;

2) виконувати письмові доручення слідчого, вказівки прокурора та ухвали слідчого судді суду і запити повноважних державних органів, установ та організацій про проведення оперативно-розшукових заходів;

3) виконувати у межах своєї компетенції запити правоохоронних органів інших держав або міжнародних правоохоронних організацій відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна;

4) інформувати відповідні державні органи про відомі їм факти та дані, що свідчать про загрозу безпеці суспільства і держави, а також про порушення законодавства, пов'язані з службовою діяльністю посадових осіб;

5) здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, в тому числі відповідними органами іноземних держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень;

6) забезпечити із залученням інших підрозділів безпеку працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які надають допомогу, сприяють оперативно-розшуковій діяльності, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб;

7) брати участь у здійсненні заходів щодо фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання, а також у проведенні спеціальної перевірки щодо допуску до особливих робіт.

У разі виявлення ознак кримінального правопорушення оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які

передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

У разі, якщо ознаки кримінального правопорушення виявлені під час проведення оперативно-розшукових заходів, що тривають і припинення яких може негативно вплинути на результати кримінального провадження, підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, повідомляє відповідний орган досудового розслідування та прокурора про виявлення ознак кримінального правопорушення, закінчує проведення оперативно-розшукового заходу, після чого направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування.

Оперативні підрозділи Державного бюро розслідувань, Національної поліції, Служби безпеки України, Бюро економічної безпеки України, Державної кримінально-виконавчої служби України, Державної прикордонної служби України проводять слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні за дорученням слідчого, дізнавача, прокурора в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України. Письмові доручення щодо проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, надані слідчим, дізнавачем, прокурором у межах компетенції та в установленому порядку, є обов'язковими до виконання оперативним підрозділом.

Стаття 8. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених статтею 6 цього Закону підстав надається право:

1) опитувати осіб за їх згодою, використовувати їх добровільну допомогу;

2) проводити контрольовану поставку та контрольовану і оперативну закупку товарів, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форми власності з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь. Проведення контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупки здійснюється згідно з положеннями статті 271 Кримінального процесуального кодексу України у порядку, визначеному нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, Бюро економічної безпеки України, Служби безпеки України, погодженими з Офісом Генерального прокурора та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України;

3) порушувати в установленому законом порядку питання про проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємств,

установ, організацій незалежно від форми власності та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю або іншими видами господарської діяльності індивідуально, та брати участь в їх проведенні. Таке право належить виключно органам Бюро економічної безпеки України та Національному антикорупційному бюро України в межах їх компетенції;

4) ознайомлюватися з документами та даними, що характеризують діяльність підприємств, установ та організацій, вивчати їх, за рахунок коштів, що виділяються на утримання підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виготовляти копії з таких документів, на вимогу керівників підприємств, установ та організацій - виключно на території таких підприємств, установ та організацій, а з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, - витребувати документи та дані, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні кримінального правопорушення, джерело та розміри їх доходів, із залишенням копій таких документів та опису вилучених документів особам, в яких вони витребувані, та забезпеченням їх збереження і повернення в установленому порядку. Вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських документів забороняється, крім випадків, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України;

5) проводити операції із захоплення осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, припинення кримінальних правопорушень, розвідувально-підривної діяльності спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб;

6) відвідувати жилі та інші приміщення за згодою їх власників або мешканців для з'ясування обставин злочину, що готується, а також збирати відомості про протиправну діяльність осіб, щодо яких провадиться перевірка;

7) негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, документи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину, у тому числі шляхом проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи згідно з положеннями статті 267 Кримінального процесуального кодексу України;

7⁻¹) з метою виявлення та фіксації діянь, передбачених статтями 305, 307, 309, 311, 318, 321, 364⁻¹, 365⁻², 368, 368³, 368⁴, 369, 369² Кримінального кодексу України, проводити операції з контрольованого вчинення відповідних діянь. Порядок отримання дозволу, строк його дії та порядок проведення операції з контрольованого вчинення корупційного діяння визначаються Кримінальним процесуальним кодексом України;

8) виконувати спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації згідно з положеннями статті 272 Кримінального процесуального кодексу України;

9) здійснювати аудіо-, відеоконтроль особи, зняття інформації з

електронних комунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж згідно з положеннями статей 260, 263-265 Кримінального процесуального кодексу України;

10) накладати арешт на кореспонденцію, здійснювати її огляд та виїмку згідно з положеннями статей 261, 262 Кримінального процесуального кодексу України;

11) здійснювати спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця згідно з положеннями статей 269, 270 Кримінального процесуального кодексу України;

12) здійснювати установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу згідно з положеннями статті 268 Кримінального процесуального кодексу України;

13) мати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників;

14) використовувати конфіденційне співробітництво згідно з положеннями статті 275 Кримінального процесуального кодексу України;

15) отримувати від юридичних чи фізичних осіб безкоштовно або за винагороду інформацію про кримінальні правопорушення, що готуються або вчинені, та про загрозу безпеці суспільства і держави;

16) використовувати за згодою адміністрації службові приміщення, транспортні засоби та інше майно підприємств, установ, організацій, а так само за згодою осіб – житло, інші приміщення, транспортні засоби і майно, які їм належать;

17) створювати та використовувати заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби згідно з положеннями статті 273 Кримінального процесуального кодексу України;

18) створювати і застосовувати автоматизовані інформаційні системи;

19) застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю на підставах і в порядку, встановлених законами про Національну поліцію, Службу безпеки України, Державну прикордонну службу України, державну охорону органів державної влади України та посадових осіб, Митним кодексом України;

20) звертатися у межах своїх повноважень із запитами до правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна;

21) безпосередньо проводити або ініціювати проведення кримінального аналізу.

Прийняття рішення про проведення оперативно-розшукових заходів, подання та розгляд відповідних клопотань, проведення оперативно-розшукових заходів, фіксація та використання їх результатів, проведення цих заходів до постановлення ухвали слідчого судді та інші питання їх проведення регулюються згідно з положеннями глави 21 Кримінального процесуального кодексу України з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом,

щодо мети проведення оперативно-розшукових заходів, суб'єкта ініціювання та проведення цих заходів, обґрунтування клопотання про їх проведення та підстав для його задоволення слідчим суддею, використання результатів оперативно-розшукових заходів та інших питань, обумовлених специфікою мети їх проведення. Прийняття рішень про проведення оперативно-розшукових заходів, які не потребують дозволу слідчого судді або рішення прокурора, здійснюється керівником відповідного оперативного підрозділу або його заступником з повідомленням про прийняте рішення прокурора.

Негласне обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, аудіо-, відеоконтроль особи, аудіо-, відеоконтроль місця, спостереження за особою, зняття інформації з електронних комунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж, накладення арешту на кореспонденцію, здійснення її огляду та виїмки, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу проводяться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої за клопотанням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника, погодженого з прокурором. Ці заходи застосовуються виключно з метою запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, запобігання і припинення терористичних актів та інших посягань спеціальних служб іноземних держав та організацій, якщо іншим способом одержати інформацію неможливо.

До виконання окремих доручень у ході проведення оперативно-розшукової діяльності можуть залучатися працівники інших підрозділів.

Під час виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, пов'язаних із припиненням кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності Бюро економічної безпеки України, відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, права, передбачені цією статтею, надаються виключно підрозділам детективів, оперативно-технічним підрозділам Бюро економічної безпеки України у межах їх компетенції.

Координація дій щодо реалізації прав підрозділів, які проводять оперативно-розшукову діяльність з метою боротьби з тероризмом, здійснюється Службою безпеки України.

Розвідувальним органам України надаються права, передбачені частиною першою цієї статті, крім пунктів 2, 3, 5, 6, а також пункту 7 у частині негласного виявлення та фіксування слідів тяжкого або особливо тяжкого злочину, документів та інших предметів, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину.

**Інструкція з організації взаємодії органів досудового
розслідування з іншими органами та підрозділами Національної
поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх
виявленні та розслідуванні: затверджено наказом МВС України, від
07.07.2017 № 575
(витяг)**

II. Організація взаємодії при надходженні до органу, підрозділу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них

4. Після надходження до органу, підрозділу поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення та внесення інформації до ЄРДР під керівництвом начальника органу, підрозділу поліції здійснюється комплекс першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій, у тому числі за дорученням слідчого (дізнавача), спрямованих на встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та з'ясування всіх обставин події.

Першочергові заходи та невідкладні слідчі (розшукові) дії можуть передбачати:

проведення огляду місця події;

переслідування і затримання правопорушників за слідами або указаними потерпілими і очевидцями напрямками переміщення правопорушника або за результатами роботи службового собаки, організація загороджувальних заходів, у тому числі в місцях можливого перебування або появи правопорушників;

проведення розшукових заходів у місцях перебування осіб, схильних до вчинення правопорушень (у тому числі збуту викраденого майна);

виявлення свідків та очевидців події, опитування (у разі внесення відомостей в ЄРДР - допит) з цією метою осіб, які проживають або працюють поблизу місця вчиненого діяння, а також осіб, які могли перебувати на можливих шляхах руху правопорушника до та від місця події;

установлення базових станцій операторів мобільного (рухомого) зв'язку, що обслуговують територію, на якій знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення, та можливих напрямків руху особи, яка його вчинила, а також інших місць з урахуванням обставин кримінального правопорушення;

проведення поквартирного чи подвірного обходу для збирання відомостей про подію, обстеження місцевості в районі вчинення кримінального правопорушення, виявлення загублених, викинутих правопорушником знарядь учиненого діяння, інших предметів, отримання додаткової інформації про подію та осіб, які вчинили кримінальне правопорушення;

орієнтування особового складу органів та підрозділів поліції на території обслуговування, на якій учинено кримінальне правопорушення, та суміжних територіях, а також (за необхідності) представників

громадськості про характер, час, місце і спосіб учинення кримінального правопорушення, кількість осіб, які його вчинили, їх зовнішність, прикмети викраденого та про інші відомості, що мають значення для встановлення правопорушників та їх розшуку;

використання можливостей баз (банків) даних єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України та інших інформаційних ресурсів, а також засобів масової інформації;

перевірку осіб за базами (банками) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, та іншими інформаційними ресурсами, передбаченими статтями 26, 27 Закону України «Про Національну поліцію»;

інші передбачені законодавством заходи та дії, необхідні для встановлення події кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила.

У разі якщо в результаті проведених першочергових заходів і невідкладних слідчих (розшукових) дій не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, керівник органу, підрозділу поліції організовує і забезпечує подальшу роботу з розкриття цього кримінального правопорушення.

9. Працівник оперативного підрозділу на місці події:

1) здійснює поквартирний чи подвірний обхід з метою виявлення свідків учиненого кримінального правопорушення, збору відомостей, що можуть бути використані як докази;

2) устанавлює час, місце і обставини вчинення кримінального правопорушення; кількість осіб, які його вчинили, їх прикмети; наявність у них зброї, транспортних засобів, слідів на одязі чи тілі, які могли залишитися через опір потерпілих або при подоланні перешкод; індивідуальні ознаки викрадених речей; напрямок руху осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, інші відомості, необхідні для їх встановлення; використовує наявні джерела оперативної інформації з метою розкриття кримінального правопорушення;

3) негайно інформує слідчого про одержані дані щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) дій або негласних слідчих (розшукових) дій;

4) виконує письмові доручення слідчого про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Під час їх виконання користується повноваженнями слідчого.

III. Організація взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до органу досудового розслідування

1. При веденні оперативним підрозділом оперативно-розшукової справи (далі – ОРС) щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення кримінального правопорушення, підслідного слідчим органів

досудового розслідування Національної поліції України, керівник оперативного підрозділу письмово звертається до керівника органу досудового розслідування про закріплення за цією ОРС слідчого для забезпечення методичного супроводження її реалізації та надання практичної допомоги оперативному підрозділу.

2. Керівник оперативного підрозділу з дотриманням режиму секретності надає слідчому необхідні матеріали ОРС для вивчення та надання у разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак кримінального правопорушення.

3. Матеріали ОРС можуть розглядатися під час оперативної наради за участю керівників оперативного підрозділу, органу досудового розслідування та працівників, які брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР. Одночасно розробляється план заходів з реалізації матеріалів ОРС, який затверджується керівниками органу досудового розслідування та оперативного підрозділу.

4. У разі виявлення під час проведення оперативно-розшукових заходів ознак кримінального правопорушення керівник оперативного підрозділу невідкладно направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України.

VI. Виконання працівниками оперативного підрозділу органу, підрозділу поліції доручень слідчих про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій

1. Під час досудового розслідування кримінальних правопорушень слідчий дає уповноваженим оперативним підрозділам поліції письмові доручення про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій (далі – доручення). У разі створення СОГ слідчий дає доручення про проведення слідчих (розшукових) дій працівникам оперативного підрозділу, включеним до її складу.

2. Не допускається надання слідчим оперативному підрозділу (працівнику оперативного підрозділу – члену СОГ) неконкретизованих доручень та доручень без встановленого строку їх виконання.

3. Працівники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії в кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися із клопотанням до слідчого судді чи прокурора.

Доручення слідчого є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

4. Доручення, які даються оперативному підрозділу, реєструються в

канцелярії територіального органу, підрозділу поліції та передаються в порядку, передбаченому нормативним актом про організацію діловодства.

5. У дорученнях зазначаються найменування кримінального провадження, його реєстраційний номер та дата початку досудового розслідування; правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) КК України; короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення; конкретний перелік слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій, які потрібно виконати; інші відомості, необхідні для виконання цих дій.

6. Виконання доручень слідчих повинно здійснюватися у строки, зазначені у дорученнях. У разі неможливості своєчасного виконання доручення продовження строку його виконання письмово погоджується зі слідчим, який дав доручення.

7. Матеріали про виконання доручень слідчих надсилаються до органу досудового розслідування разом із супровідним листом залежно від рівня органу досудового розслідування за підписом керівника структурного підрозділу апарату центрального органу управління поліцією, керівника територіального органу поліції, керівника міжрегіонального територіального органу поліції, керівника територіального (відокремленого) підрозділу, яким виконувалося доручення слідчого. Указані матеріали реєструються в канцелярії відповідного органу, підрозділу поліції.

VII. Організація взаємодії при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій та виконанні заходів забезпечення кримінального провадження

1. За наявності достовірної інформації про наміри підозрюваного, до якого застосовано запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою, переховуватися від органів досудового розслідування, незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, експерта, спеціаліста у тому самому кримінальному провадженні, вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, в якому підозрюється, працівник оперативного підрозділу складає мотивований рапорт, який доповідає слідчому для прийняття ним рішення про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на перевірку та фіксацію протиправних дій, та можливість змінити запобіжний захід на більш суворий у порядку, встановленому КПК України.

2. У разі виявлення працівником оперативного підрозділу при виконанні доручення слідчого (дознавача) обставин, що свідчать про необхідність проведення обшуків у житлі чи іншому володінні особи з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб складається мотивований рапорт, який доповідається керівникові оперативного

підрозділу для інформування органу досудового розслідування про необхідність прийняття рішення про проведення обшуку в порядку, встановленому КПК України.

До рапорту приєднуються матеріали, що містять інформацію про житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, в якому планується проведення обшуку, особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться, а також інформацію про речі, документи або осіб, яких планується відшукати.

3. Слідчий (дознавач), ураховуючи наявну інформацію про можливе знаходження в місці проведення обшуку осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, зброї, боєприпасів, вилучених з обігу предметів і речовин, а також обставини, що можуть перешкодити або ускладнити проведення обшуку, на підставі доручення має право залучити працівників оперативних підрозділів, інших органів та підрозділів поліції для участі в проведенні цієї слідчої (розшукової) дії.

Направлення підрозділів поліції особливого призначення для забезпечення проведення обшуку допускається лише з дозволу прокурора у кримінальному провадженні щодо тяжкого та особливо тяжкого злочину та в разі наявності достатніх підстав вважати, що проведенню слідчої (розшукової) дії буде чинитися фізичний опір чи іншим чином унеможливлуватися досягнення її мети. Без дозволу прокурора залучення спеціальних підрозділів до обшуку здійснюється лише в невідкладних випадках, коли затримка в проведенні слідчої (розшукової) дії може призвести до неможливості досягнення її мети.

4. Керівник територіального органу, підрозділу поліції на першочерговому етапі кримінального провадження зобов'язаний:

1) у кримінальних провадженнях, у яких не встановлено осіб, що вчинили кримінальні правопорушення, невідкладно організувати складення узгодженого плану слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на їх встановлення; виконання зазначеного плану контролюється керівниками органу досудового розслідування та відповідних оперативних підрозділів за напрямками роботи;

2) щомісяця проводити аналіз наявної оперативної та іншої інформації в кримінальних провадженнях щодо нерозкритих кримінальних правопорушень;

3) щомісяця за окремим графіком спільно з керівником органу досудового розслідування заслуховувати членів СОГ, керівників оперативних підрозділів, а за необхідності - інших працівників поліції про результати роботи з розкриття і розслідування конкретних кримінальних правопорушень, виконання плану слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, надавати практичну допомогу в їх проведенні;

4) забезпечити належні умови зберігання вилучених з місць подій

слідів, речових доказів з метою проведення з ними необхідних судових експертиз, виконання щодо цих речових доказів рішень судів.

5. Стан досудового розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, а також факти допущення недоліків у роботі окремих СОГ не рідше одного разу на місяць розглядаються керівником територіального органу, підрозділу поліції на оперативних нарадах. Особлива увага при цьому повинна приділятися стану взаємодії між слідчими та працівниками оперативних та інших підрозділів, уключеними до складу СОГ. У разі необхідності оперативно вживаються заходи щодо поновлення або посилення складу цих СОГ.

6. У разі затримання особи за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення її дактилоскопічна карта надсилається до уповноваженого підрозділу інформаційного забезпечення.

У разі якщо затримана особа підозрюється у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, дактилоскопічна карта затриманого обов'язково надсилається до Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції України або підрозділів міжнародного поліцейського співробітництва ГУНП (в електронному форматі .nst) для перевірки за обліками Генерального секретаріату Інтерполу.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року

Стаття 41. Оперативні підрозділи

1. Оперативні підрозділи органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної кримінально-виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора, а підрозділ детективів, оперативно-технічний підрозділ та підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України – за письмовим дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

2. Під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних підрозділів (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

3. Доручення слідчого, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

Стаття 208. Затримання уповноваженою службовою особою

1. Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні кримінального правопорушення, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках:

1) якщо цю особу застали під час вчинення кримінального правопорушення або замаху на його вчинення;

2) якщо безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила кримінальне правопорушення;

3) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного кримінального правопорушення, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України.

Особливості затримання окремої категорії осіб визначаються главою 37 цього Кодексу.

2. Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні кримінального правопорушення, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, виключно у випадку, якщо підозрюваний не виконав обов'язки, покладені на нього при обранні запобіжного заходу, або не виконав у встановленому порядку вимог щодо внесення коштів як застави та надання документа, що це підтверджує.

3. Уповноважена службова особа, слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи з дотриманням правил, передбачених частиною сьомою статті 223 і статтею 236 КПК.

4. Уповноважена службова особа, що здійснила затримання особи, повинна негайно повідомити затриманому зрозумілою для нього мовою підстави затримання та у вчиненні якого кримінального правопорушення він підозрюється, а також роз'яснити право мати захисника, отримувати медичну допомогу, давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти нього, негайно повідомити інших осіб про його затримання і місце перебування відповідно до положень статті 213 цього Кодексу, вимагати перевірку обґрунтованості затримання та інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом.

5. Про затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального

правопорушення, складається протокол, в якому, крім відомостей, передбачених статтею 104 цього Кодексу, зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) затримання відповідно до положень статті 209 цього Кодексу; підстави затримання; результати особистого обшуку; клопотання, заяви чи скарги затриманого, якщо такі надходили; повний перелік процесуальних прав та обов'язків затриманого. Протокол про затримання підписується особою, яка його склала, і затриманим. Копія протоколу негайно під розпис вручається затриманому, а також надсилається прокурору.

6. Затримання співробітника кадрового складу розвідувального органу України при виконанні ним своїх службових обов'язків і пов'язані з цим особистий обшук та огляд його речей застосовуються тільки в присутності офіційних представників цього органу.

Стаття 209. Момент затримання

1. Особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою.

Стаття 210. Доставлення до органу досудового розслідування

1. Уповноважена службова особа зобов'язана доставити затриману особу до найближчого підрозділу органу досудового розслідування, в якому негайно реєструються дата, точний час (година і хвилини) доставлення затриманого та інші відомості, передбачені законодавством.

2. Про кожне затримання уповноважена службова особа одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідальних осіб в підрозділі органу досудового розслідування.

3. У разі наявності підстав для обґрунтованої підозри, що доставлення затриманої особи тривало довше, ніж це необхідно, слідчий зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

Стаття 211. Строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду

1. Строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати сімдесяти двох годин з моменту затримання, який визначається згідно з вимогами статті 209 цього Кодексу.

2. Затримана без ухвали слідчого судді, суду особа не пізніше шістдесяти годин з моменту затримання повинна бути звільнена або доставлена до суду для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу.

5. ЗМІСТ І ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНИХ МАТЕРІАЛІВ

Перелік документів, які складаються здобувачами вищої освіти в процесі навчальної практики:

– індивідуальний план навчальної практики;

- щоденник навчальної практики;
- звіт за результатами навчальної практики;
- затверджений начальником територіального підрозділу поліції відгук характеристика керівника навчальної практики, обов'язковим реквізитом якого є гербова печатка відповідного підрозділу;
- інші документи щодо проходження стажування курсантом мають бути оформлені одним архівом (звичайні, без грифу таємно).

Перелік документів, які необхідно скласти в процесі стажування:

- рапорт про отриману інформацію;
- пояснення;
- протокол допиту свідка;
- запит про надання інформації в підприємства, установи, організації.

Індивідуальний план навчальної практики має бути складений так, щоб у ньому передбачалося виконання усіх завдань, передбачених цією Програмою. Планування своєї роботи курсант здійснює з розрахунку на весь період навчальної практики. Навчальну практику слід організувати так, щоб кожен день був забезпечений виконанням конкретних заходів (завдань навчальної практики).

У плані вказуються заходи до виконання, термін їх виконання, відмітка про виконання (підтверджується підписом безпосереднього керівника навчальної практики (додаток 1)).

Складений індивідуальний план навчальної практики затверджується керівником кафедри, та підписується здобувачем ступеня вищої освіти «бакалавр», який його склав.

Для повноти, змістовності й результативності виконання програми курсанти ведуть щоденники навчальної практики (прошиті, пронумеровані зошити обсягом не менше 40 арк.). Щоденник ведеться упродовж усієї навчальної практики, в ньому відображаються організаційні, оперативно-розшукові дії, у яких бере участь практикант щодня.

У щоденнику фіксується інформацію про хід виконання запланованих заходів, а також інформацію про виконання позапланових заходів (додаток 2).

Після закінчення навчальної практики складається *звіт*, який затверджує начальник територіального підрозділу поліції (додаток 3) та *відгук-характеристика* (додаток 4).

У кінці навчальної практики курсант готує *звіт*, у якому вказує підсумки навчальної практики. У звіті необхідно вказати назву оперативного підрозділу, у якому курсант проходив навчальної практики, результати виконання завдань та досягнення мети навчальної практики (що конкретно виконувалось, які необхідні уміння та навички були набуті під час практики). Крім того, можуть висловлюватися пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу та заходи щодо оптимізації навчальної практики у підрозділах поліції, труднощі та недоліки, які були під час її проходження.

Звіт складається курсантом, погоджується з керівником навчальної практики, і затверджується начальником територіального підрозділу поліції.

У відгуку-характеристиці мають відобразитися обсяг та якість виконання курсантом програми навчальної практики й плану її проходження, рівень підготовленості курсанта до виконання службових обов'язків і вміння реалізувати набуті знання на практиці; наявність навичок тактично правильно застосовувати спеціальні й технічні засоби, дотримуватися заходів особистої безпеки, складати службові документи; особисті морально-вольові якості, дисциплінованість, старанність; професійний рівень розвитку; ставлення до роботи загалом та підсумкова оцінка за навчальну практику. Характеристики направляються до ЛьвДУВС і долучаються до особових справ курсантів.

Відгук-характеристику готує керівник навчальної практики і затверджує начальник територіального підрозділу поліції.

На час проходження навчальної практики курсантам оформлюються та видаються *вкладиші* до посвідчення особи, які підтверджують, що вони є оперуповноваженими оперативного підрозділу (додаток 5). До вкладиша вносять такі дані: серію та номер посвідчення, особові дані курсанта, строк, до якого діє вкладиш, посаду, прізвище. Вкладиш підписує начальник територіального підрозділу поліції, він скріплюється печаткою. Без пред'явлення службового посвідчення вкладиш вважається недійсним.

У документах навчальної практики СУВОРО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ вказувати дані, які можуть призвести до розголошення таємниці та зашкодити проведенню оперативно-розшукової діяльності, негласної роботи або виконанню завдань оперативного підрозділу. Зазначається виключно формулювання заходу відповідно до вимог Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», відомчих нормативних документів МВС України.

6. ЗАХИСТ МАТЕРІАЛІВ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати проходження навчальної практики оцінюються комісіями з урахуванням попереднього вивчення звітних матеріалів, висновків керівників органів (підрозділів) поліції, у яких здобувач вищої освіти проходив практику, а також відповідей здобувачів вищої освіти на поставлені теоретичні питання.

До складу комісії включаються науково-педагогічні працівники кафедр ЛьвДУВС за напрямом, спеціальністю (спеціалізацією) включаються представники органів (підрозділів) поліції, установ Експертної служби МВС, державних органів за місцезнаходженням ЛьвДУВС (структурних підрозділів ЛьвДУВС).

До захисту результатів практичної підготовки допускаються здобувачі освіти, які в повному обсязі виконали програму практичної підготовки.

Загальні підсумки навчальної практики та заходи щодо її подальшого вдосконалення обговорюються на оперативних нарадах в органах поліції та на

засіданнях кафедр університету.

Здобувані освіти, які не виконали програму практичної підготовки (крім стажування) або отримали незадовільну оцінку за результатами проходження практичної підготовки, можуть бути допущені до її повторного проходження в органах (підрозділах) поліції, установах Експертної служби МВС, державних органах за місцезнаходженням ЛьвДУВС (структурних підрозділів ЛьвДУВС) у позанавчальний час за індивідуальним графіком, затвердженим ректором ЛьвДУВС або особою, яка виконує його обов'язки.

Результати захисту практики також відображаються в атестаціях здобувачів вищої освіти та фіксуються в особових справах випускників.

Здобувані освіти, які не виконали програму практичної підготовки, зокрема стажування, або отримали незадовільні оцінки за результатами її проходження, не допускаються до атестації у зв'язку з невиконанням навчального плану.

Оцінювання звітної документації

Звітна документація, передбачена та належним чином оформлена здобувачами вищої освіти, оцінюється за відповідною кількістю балів:

1) оформлення щоденника практики від 0 до 10 балів:

– **0 балів** виставляється у тому випадку, коли щоденник відсутній або не заповнений;

– **5 балів** виставляється у тому випадку, коли щоденник практики містить недоліки, а саме: немає усіх відміток про виконання; щоденник заповнений неакуратно; заповнений поверхнево, без конкретизації та розподілу роботи за днями проходження навчальної практики;

– **10 балів** виставляється у тому випадку, коли щоденник заповнений акуратно, календарний графік детально відображає хід проходження практики, є всі відмітки керівника навчальної практики про виконану роботу;

2) звіт про проходження навчальної практики – 0-30 балів:

– **0 балів** виставляється у тому випадку, коли звіт відсутній;

– **10 балів** виставляється у тому випадку, коли у звіті здобувача вищої освіти виконана під час проходження ним практики робота описується поверхнево, загальними фразами, без конкретизації видів та термінів виконання;

– **20 балів** виставляється у тому випадку, коли звіт здобувача вищої освіти не містить усієї необхідної інформації, передбаченої у Програмі, описана робота здобувача вищої освіти у звіті не в повному обсязі відповідає календарному графіку щодо видів виконаних робіт та термінів їх виконання;

– **25 балів** виставляється у тому випадку, коли звіт здобувача вищої освіти містить усю необхідну інформацію, передбачену у Програмі, проте оформлений не акуратно, з порушенням вимог, які ставляться до текстових документів;

– **30 балів** виставляється у тому випадку, коли здобувач вищої освіти з дотриманням вимог, які ставляться до текстових документів, акуратно виконав звіт, який містить усю необхідну інформацію, передбачену у Програмі.

3) зразки документів – 0-10 балів:

– **0 балів** виставляється у тому випадку, коли усі або хоча б один із передбачених Програмою документів – відсутній;

– **5 балів** виставляється у тому випадку, коли здобувач вищої освіти допустив суттєві помилки при оформленні документів; заповнив неакуратно; у документах виявлені закреслення або виправлення;

– **10 балів** виставляється у тому випадку, коли здобувач вищої освіти акуратно, без закреслень чи виправлень оформив документи відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів.

Оцінювання захисту матеріалів навчальної практики

В процесі захисту здобувач вищої освіти повинен висвітлити основні положення звіту за результатами проходження практики: охарактеризувати базу навчальної практики, її правове становище, установчі та інші нормативно-правові документи, на підставі яких вона функціонує, основні права, обов'язки та повноваження оперуповноваженого, виконану ними роботу та набуті навички і знання за результатами проходження навчальної практики.

Захист матеріалів практики оцінюється від 0 до 50 балів: враховується відгук-характеристика, надана керівником від бази практики, вичерпність, правильність і переконливість доповіді здобувача вищої освіти:

– **0 балів** виставляється, якщо здобувач вищої освіти не може висвітлити основні положення звіту, не дає відповіді на жодне запитання, поставлене членами комісії.

– **15 балів** виставляється, якщо здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхнево, фрагментарно, не на усі запитання, поставлені членами комісії дає відповідь;

– **25 балів** виставляється, якщо здобувач вищої освіти задовільно володіє матеріалом, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх з майбутньою діяльністю;

– **40 балів** виставляються за: осмислене знання програмного навчального матеріалу. Здобувач вищої освіти виконав завдання навчальної практики, знає теоретичний матеріал, основні положення нормативних актів, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування щодо тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту, під час аналізу практичного завдання або відповідях на поставлені членами комісії запитання;

– **50 балів** виставляються за глибоке та ґрунтовне знання програмного

матеріалу. Здобувач вищої освіти належним чином виконав завдання навчальної практики, знає теоретичний матеріал, основні положення нормативних актів, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

Бали, одержані здобувачем вищої освіти під час захисту матеріалів навчальної практики та бали, оцінені за підготовлені звітні документи, сумуються та виставляються у заліковому документі.

Підсумкова оцінка за результатами проходження навчальної практики виставляється за стобальною шкалою, яка переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС відповідно до таблиці ЄКТС, що є частиною Положення «Про організацію освітнього процесу у ЛьвДУВС».

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України, 1996. № 30. Ст. 141.

2. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2001 р. № 25-26. Ст. 131.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст.88

4. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 16. Ст.93

5. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 № 3782 – XII. Ст.51

6. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 31. Ст. 286.

7. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15 лютого 1995 року № 245-VII (245-18). Відомості Верховної Ради України. 1995. № 10. Ст.62.

8. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379.

9. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст. 303.

10. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1992. Відомості Верховної Ради України № 35. Ст.358.

11. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року. Відомості

Верховної Ради України. 2015. № 2–3. Ст. 12.

12. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року. Відомості Верховної Ради України № 27. Ст. 382.

13. Науково-практичний коментар Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». За заг. ред. В.Я. Мацюка. К.: Видавничий дім «Професіонал», 2011. 304 с.

14. Оперативно-розшукова діяльність підрозділів карного розшуку Національної поліції України. Навчальний посібник / А.В. Баб'як, Ю.І. Дмитрик, В.П. Захаров, В.Я. Ільницький, М.А. Лісовий, А.В. Мовчан. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 256 с.

15. Оперативно-розшукова діяльність у виявленні та розслідуванні злочинів: теорія, історія і сучасна практика. Навч.-метод. Посібник / О.О. Подобний. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 258 с.

16. Оперативно-розшукова діяльність. Навч. посіб. для підгот. до іспитів. Упоряд.: І. В. Тетарчук, Т. Є. Дяків. Київ : Центр учб. літ., 2018. 212 с.

17. Основи оперативно-розшукової діяльності. Навч. посібн. За заг. ред. С.В. Албула. Одеса : ОДУВС, 2016. 270 с.

18. Основи оперативно-розшукової діяльності. Термінологічний словник. За заг. ред. С.В. Албул. Одеса: Астропринт, 2017. 132 с.

19. Правове регулювання оперативно-розшукової діяльності та здійснення негласних слідчих (розшукових) дій (структурно-логічні схеми). Навч. посібник. / І.Р. Шинкаренко, І.О. Шинкаренко, О.В. Кириченко. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2015. 272 с.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
2. Офіційний веб-сайт Верховного Суду України. URL: <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf>
3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>
4. Офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора. URL: <https://www.gp.gov.ua>
5. Єдиний веб-ресурс органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua
6. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: www.mvs.gov.ua
7. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України. URL: www.ukrstatsat.gov.ua
8. Інформаційний центр Міністерства юстиції України. URL: www.informjust.kiev.ua

9. Веб-сайт Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України. URL: <https://dndekc.mvs.gov.ua>
10. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
11. Веб-сайт Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. М.С. Бокаріуса». URL: <https://www.hniise.gov.ua>
12. Веб-сайт Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: <http://www.lvduvs.edu.ua>
13. Вільна енциклопедія «Вікіпедія». URL: <http://wikipedia.org>
14. Електронна студентська бібліотека. URL: <http://www.student-lib.net>
15. Студентський юридичний портал України. URL: http://the-law.at.ua/load/juridichna_literatura/kriminalistika

9. ДОДАТКИ

Додаток 1

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

(посада, звання, П.І.Б.)

(підпис, дата)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН навчальної практики

(звання, П.І.Б.)

(повне найменування навчального підрозділу)

Строк (термін) проходження навчальної практики

№ з/п	Заплановані заходи	Примітки
1		
2		
3		
4		
5		

Здобувач вищої освіти

(факультет, курс)

(підпис)

(П.І.Б.)

(дата)

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ

_____ (повне найменування закладу вищої освіти)

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)

здобувача вищої освіти _____ (прізвище, ім'я, по батькові)

інститут, факультет _____

кафедра _____

освітній ступінь _____

спеціальність _____ (назва)

_____ курс, група _____

Наказ про закріплення за підрозділом, у якому буде організовано практика

_____ (найменування підрозділу, номер та дата видання наказу)

Строк проведення практики з _____ до _____

**Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти під час навчальної
практики керівника від органу поліції**

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Висновок керівника практики від ЗВО про проходження практики

Дата складання " _____ " _____ 20____ року

Примітки:

1. Щоденник заповнюється здобувачем вищої освіти особисто, крім розділу відгуку осіб, які перевіряли проходження практики.
2. Формат бланка щоденника А5 (148□210 мм), брошура 10 сторінок разом з обкладинкою з карткового паперу.
3. В розділі «Робочі записи під час практики» зазначаються:
 - підрозділ, у якому проходила навчальна практика, посада та функціональні обов'язки; заходи, в яких взято участь; практичні навички, отримані при проходженні практики; перелік документів, які були складені безпосередньо;
 - труднощі та недоліки, що мали місце під час проходження практики; інша інформація, що впливає на якість проходження практики.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник
органу поліції

(посада, звання, І.П.)

(підпис, дата)

М.П.

ЗВІТ
за результатами проходження практики

(звання, П.І.Б., повне найменування навчального підрозділу)

Зміст звіту

Курсант

(звання)

(підпис)

(П.І.Б.)

(дата)

Керівник практики від територіального органу поліції

(звання)

(підпис)

(П.І.Б.)

(дата)

ПОГОДЖЕНО

Керівник підрозділу органу поліції, де організовано проходження
практики

(звання)

(підпис)

(П.І.Б.)

(дата)

Кутовий штамп
органу (підрозділу)
поліції,

ЗАТВЕРДЖУЮ

(керівник органу (підрозділу) поліції, установи)

спеціальне звання (за наявності),

підпис,

Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

_____ 20__ року

Відгук-характеристика про результати проходження здобувачем освіти навчальної практики

_____ (спеціальне звання (за наявності) здобувача освіти)

_____ (прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності)),

який (яка) в період з _____ до _____
проходив(ла)

(вид

практичної

підготовки)

_____ (найменування органу (підрозділу) поліції, де здійснювалася навчальна практика)

Повнота і якість виконання здобувачем освіти індивідуального плану	
Ступінь самостійності під час виконання завдань, передбачених індивідуальним планом	
Рівень набуття професійних знань та умінь	
Рівень набуття професійних навичок під час проходження навчальної практики	
Приклади набутих професійних навичок	
Наявність навичок правильно застосовувати спеціальні засоби, дотримуватися заходів особистої безпеки	
Уміння укладати службові документи	
Ділові, моральні та особисті якості	
Результати проходження навчально-тренувальних зборів	
Загальні висновки та пропозиції	

Наставник стажування

_____ (посада, спеціальне звання (за наявності))

_____ (підпис)

_____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

_____.____.20__

ВКЛАДИШ

до службового посвідчення _____
(серія, номер)

Курсант _____
(звання, П.І.Б.)

є практикантом на
посаді _____

(найменування підрозділу, посади)

Дійсний до _____ при пред'явленні службового
посвідчення.

Керівник кадрового підрозділу
поліції

(звання)

(підпис)

(І.П.)

М.П.